

národů od prvotné výroby ještě neodloučená, tak řemeslnická práce zákazková, tak konečně moderní osamostatnělá výroba zboží na hromadný odbyt a zejm. pro obchod (trh) zahraniční, mezinárodní.

§ 2. Druhy průmyslu.

Lze lišiti:

1. průmysl *m e c h a n i c k ý* a *c h e m i e k ý* dle toho, změnil-li se zpracováním pouze forma (tvar), či sama podstata suroviny (na př. mechanické zpracování kovů, dřeva, kamene, hlíny, papíru, chemické zpracování řepy v cukr, sladu v pivo); některé živnosti náležejí k oběma kategoriím (na př. sklářství, pekařství);

2. průmysl *z e m ě d ě l s k ý*, je-li surovinami, jež zpracovává, úzce spojen s tuzemskou produkcí zemědělskou, j. mlynářství, lihovarství, pivovarství, cukrovarství, škrobařství, sušení čekanky a pod.), a *n e z e m ě d ě l s k ý*.

3. Již Adam Smith rozlišuje průmysl ze surovin *d o m á c í c h*, ježž zove *p ř i r o z e n ý m*, či průmysl, který zpracovává suroviny *d o v e z e n é* a ježž zove *plodem obchodu zahraničního*;

4. průmysl pracující na *m í s t n í* odbyt či na vzdálený trh *n á r o d n í* či *m e z i n á r o d n í*, kteréžto rozlišení docházelo výrazu i v právní úpravě dotyčných živností;

5. průmysl vyrábějící *p o l o t o v a r y* a *c e l o t o v a r y* (konečné produkty);

6. průmysl *h r o m a d n ý*, *p ř e p y c h o v ý* a *u m ě l e c k ý*.

Dle různého stupně, jehož dosahuje upotřebení práce a kapitálu při zpracování suroviny, aneb dle různé hodnoty, jaké se surovině zpracováním dostává, mluví se druhy o různé (pracovní či kapitálové) *i n t e n s i t ě* výroby průmyslové. Velmi rozmanitých hledisk užívá statistika pro rozlišení různých kategorií výroby průmyslové.

§ 3. Vývoj průmyslové výroby.

1. Vznikání jednotlivých odvětví průmyslové výroby i forem, v jakých se provozuje, jest výsledkem postupující *d ě l b y* práce, jíž se od uzavřeného hospodářství domácnostního odlučovaly jednotlivé druhy výroby průmyslové a stávaly se předmětem samostatné činnosti *v ý d ě l k o v é*, »živnostmi« v širším smyslu slova.